

*Onderwater begrazing:
effect op het voorkomen van
waterplanten en planten diversiteit*

Dr. Liesbeth Bakker
Afdeling Aquatische Ecologie
Nederlands Instituut voor Ecologie
(NIOO-KNAW)

Herbivoren hebben effect op terrestrische planten gemeenschappen

Planten
diversiteit

Plant productie

Nutriënten
kringloop

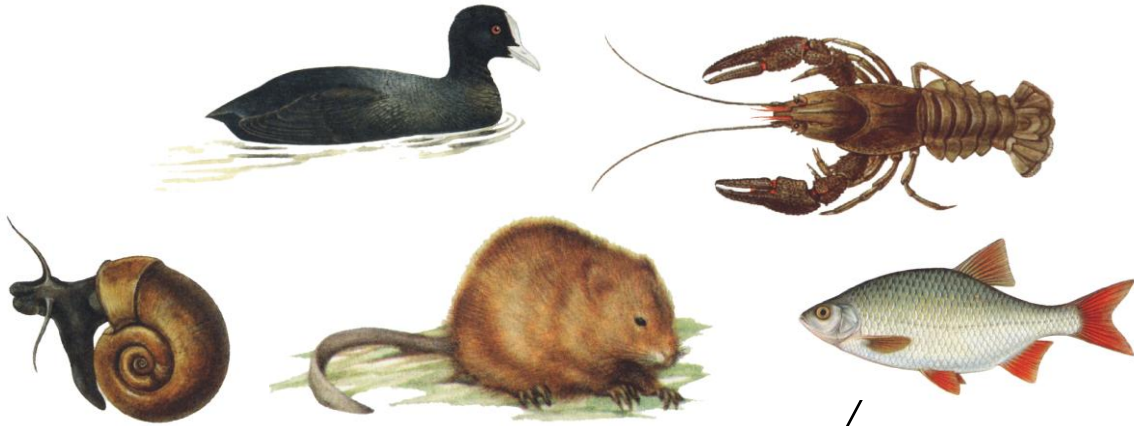
Hebben grazers ook effect onder water?

Welke grazers?

Exclosure studies

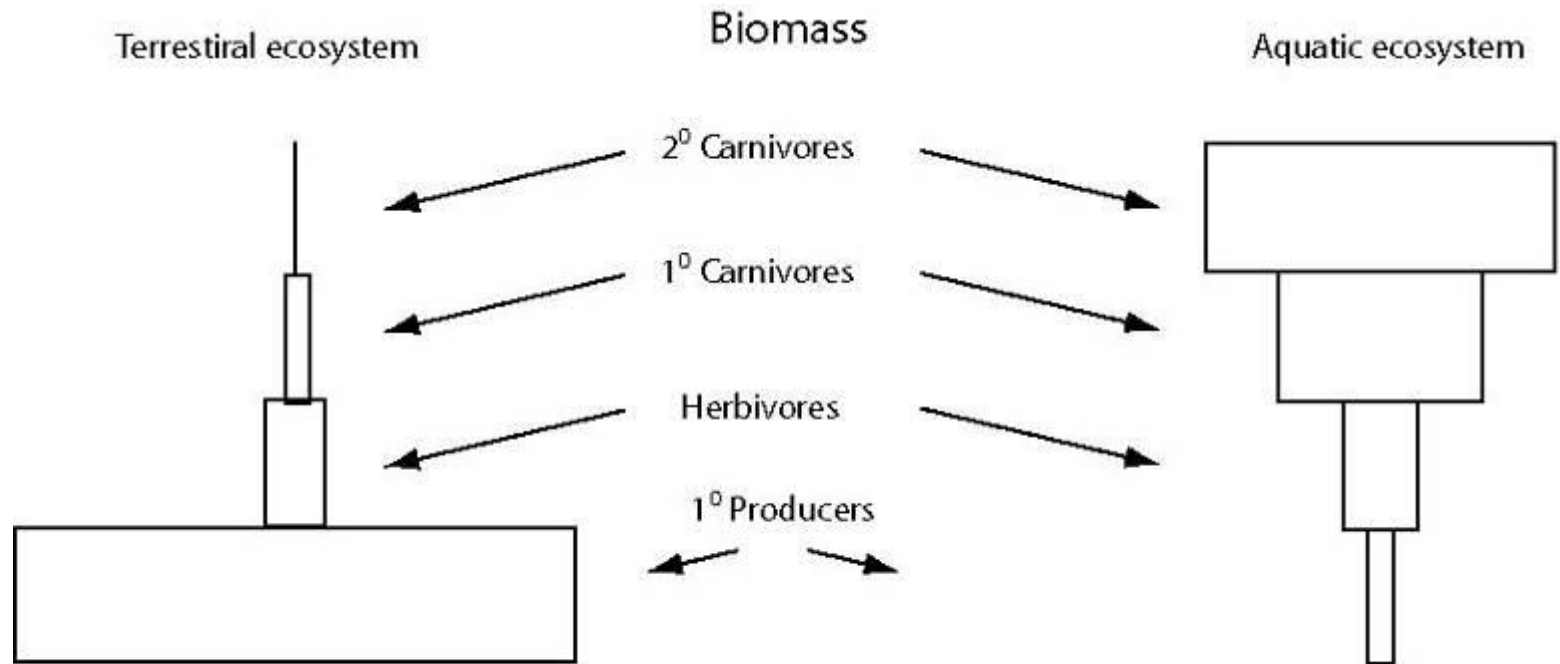

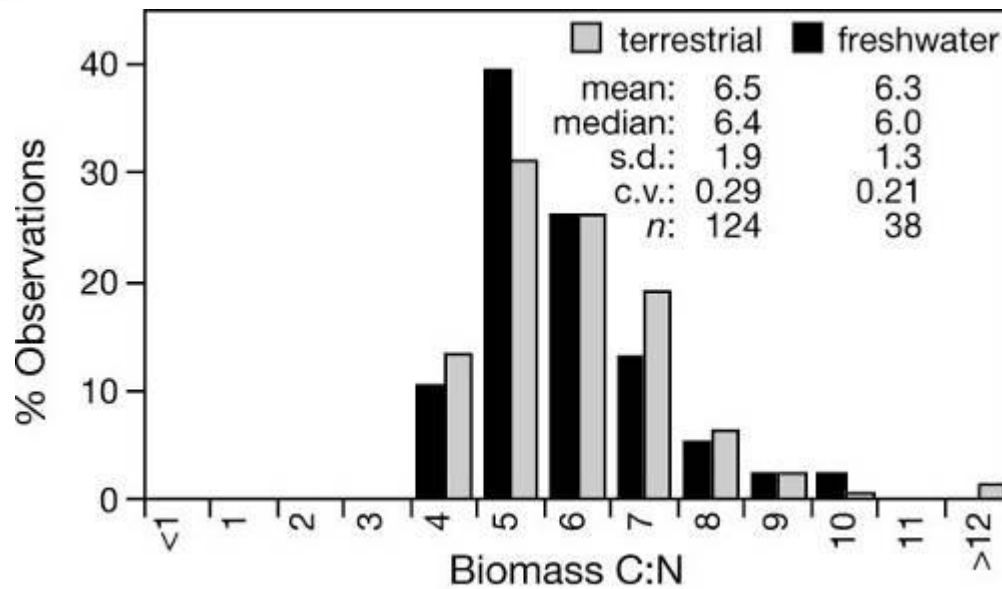
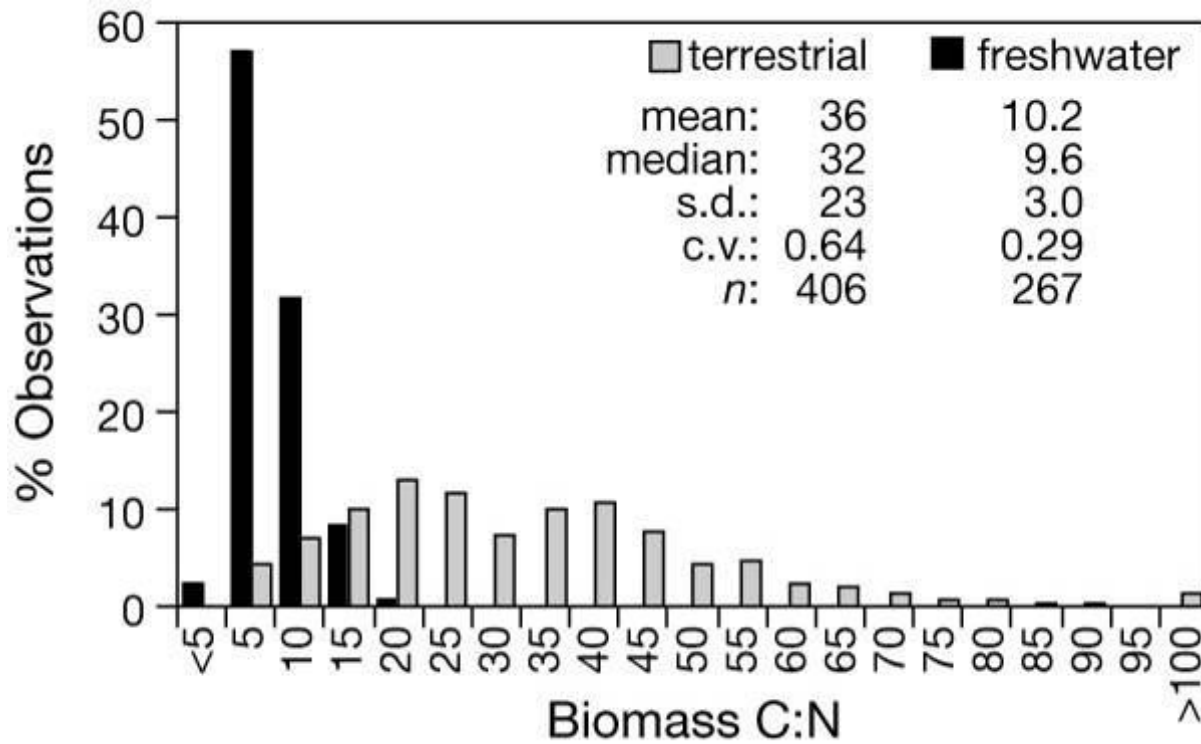

Waterpest
Elodea nuttallii

Voedselweb pyramiden

Zoetwaterplanten: afstamming van landplanten, maar aangepast aan het leven onderwater

Wat zijn de gevolgen voor de eetbaarheid?

Structuur weefsel

Bescherming
tegen
verdamping

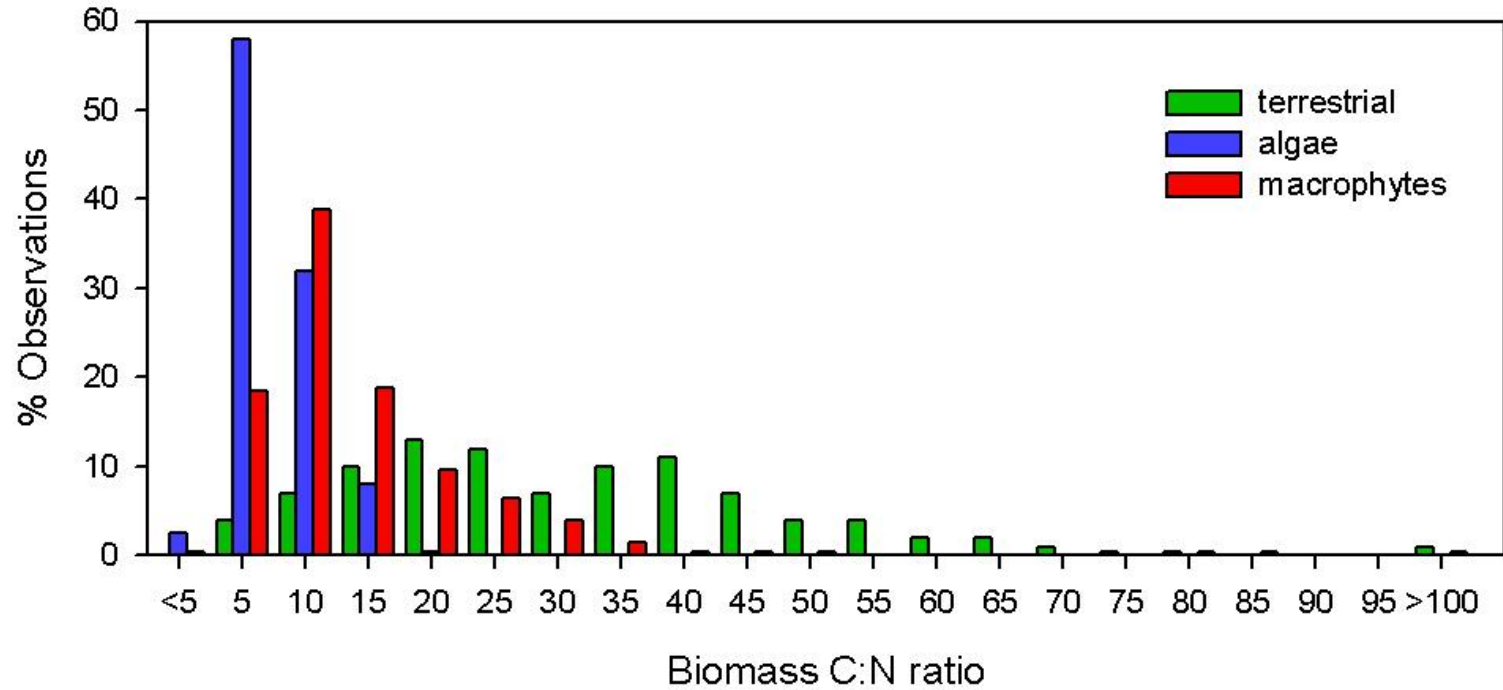

Plant C:N als proxy van voedselkwaliteit

n=300 ondergedoken waterplanten

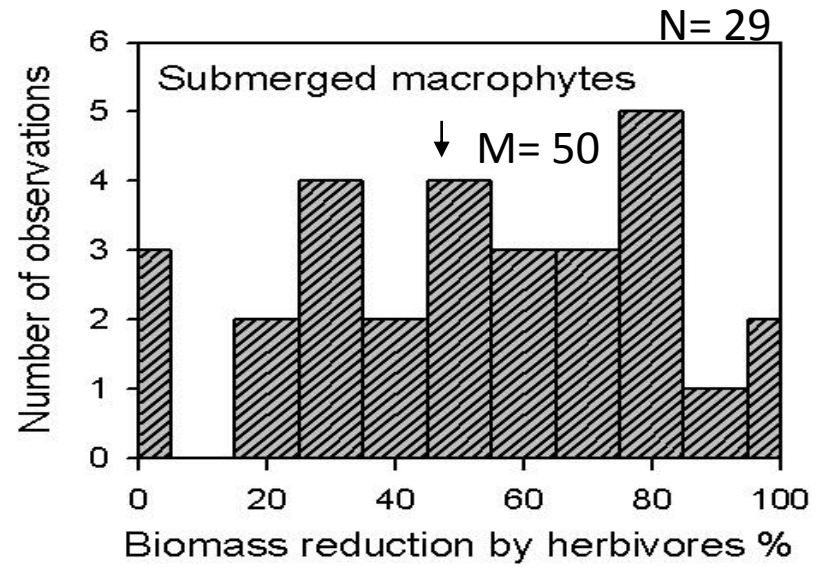
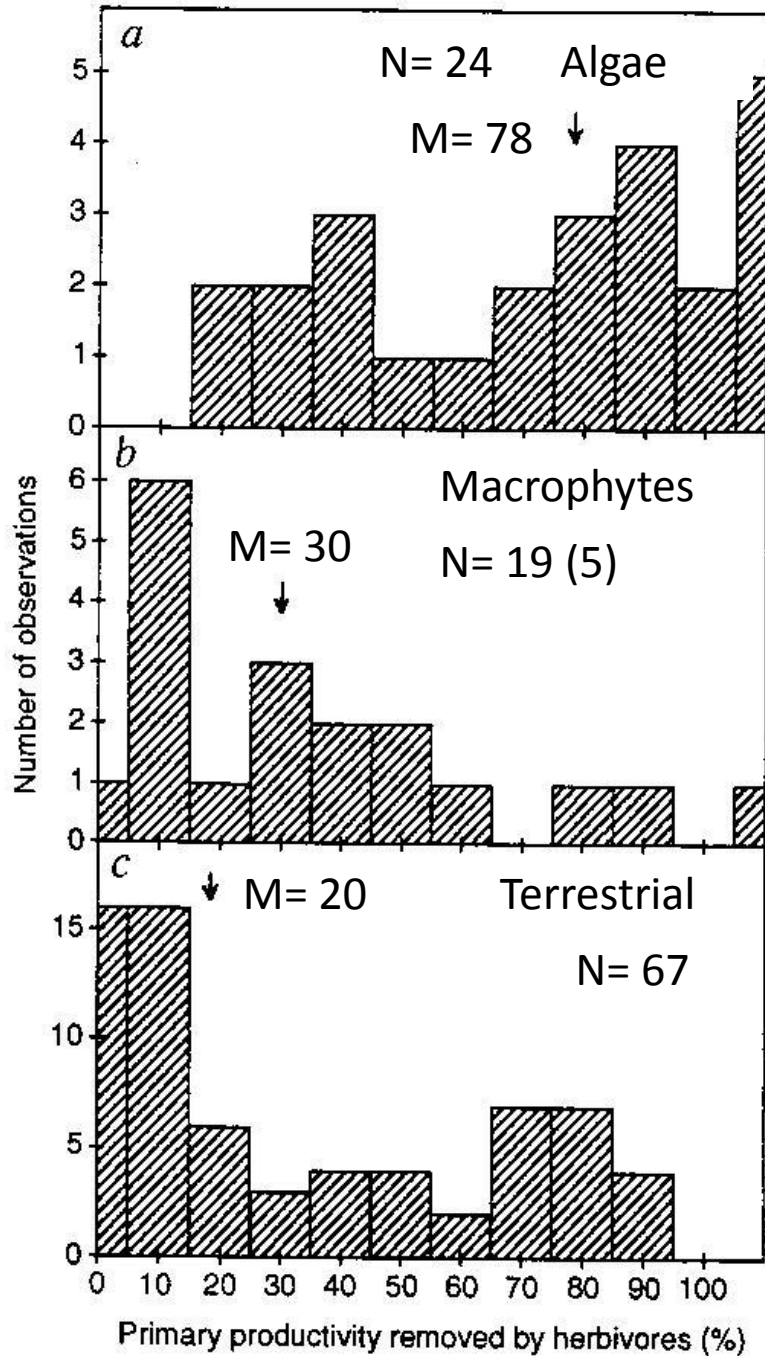

Plant C:N ratio

Elser et al. 2000

Cyr & Pace 1993

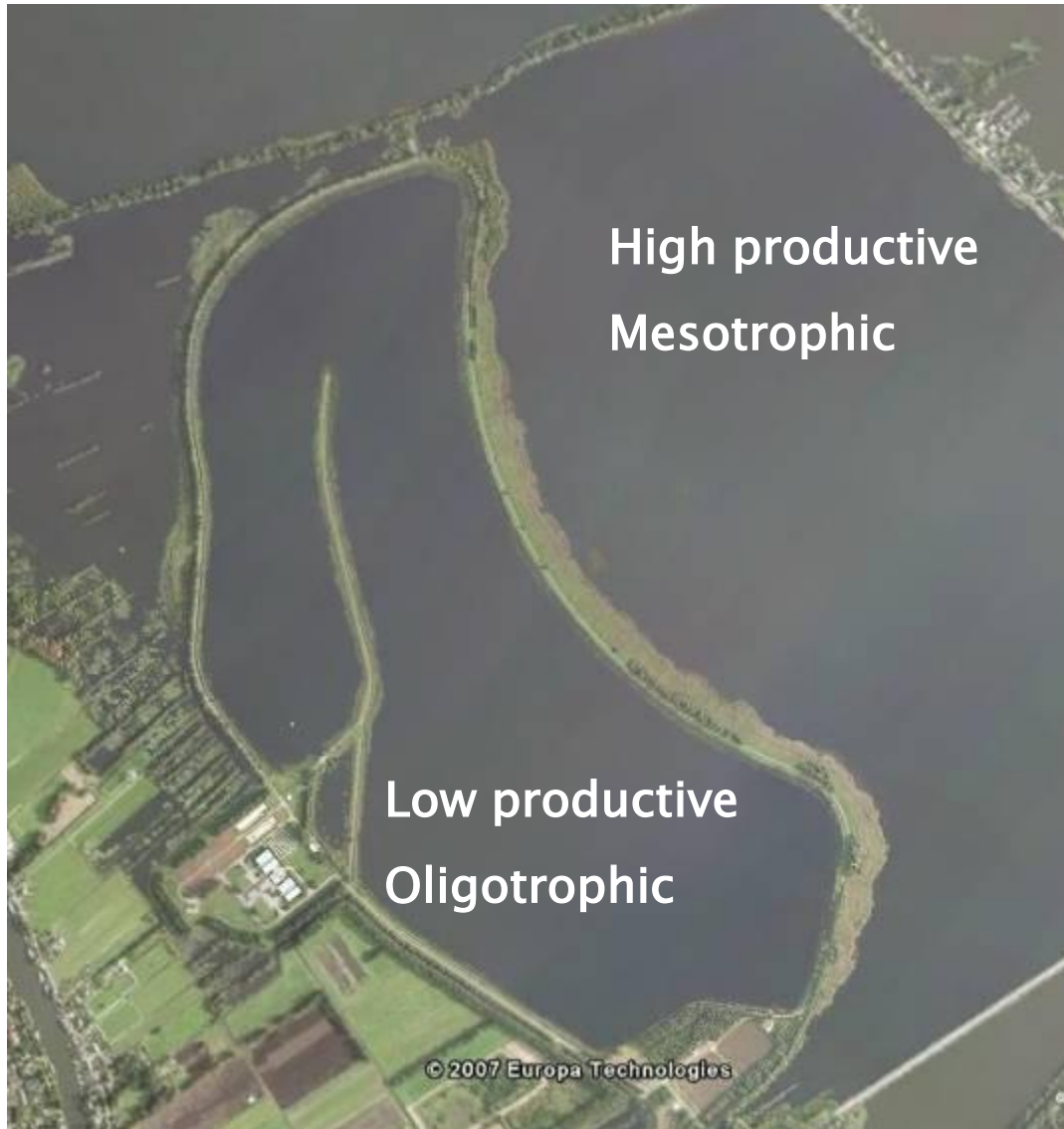

Effect van begrazing op planten samenstelling en hoeveelheid

Hypothese:

Kwaliteit (C:N) van de dominante soort bepaalt het effect van de grazers

Loenderveen

Oligotrophic lake

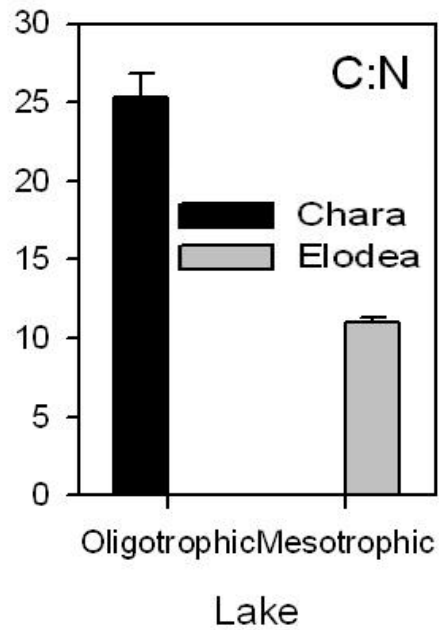
Chara globularis

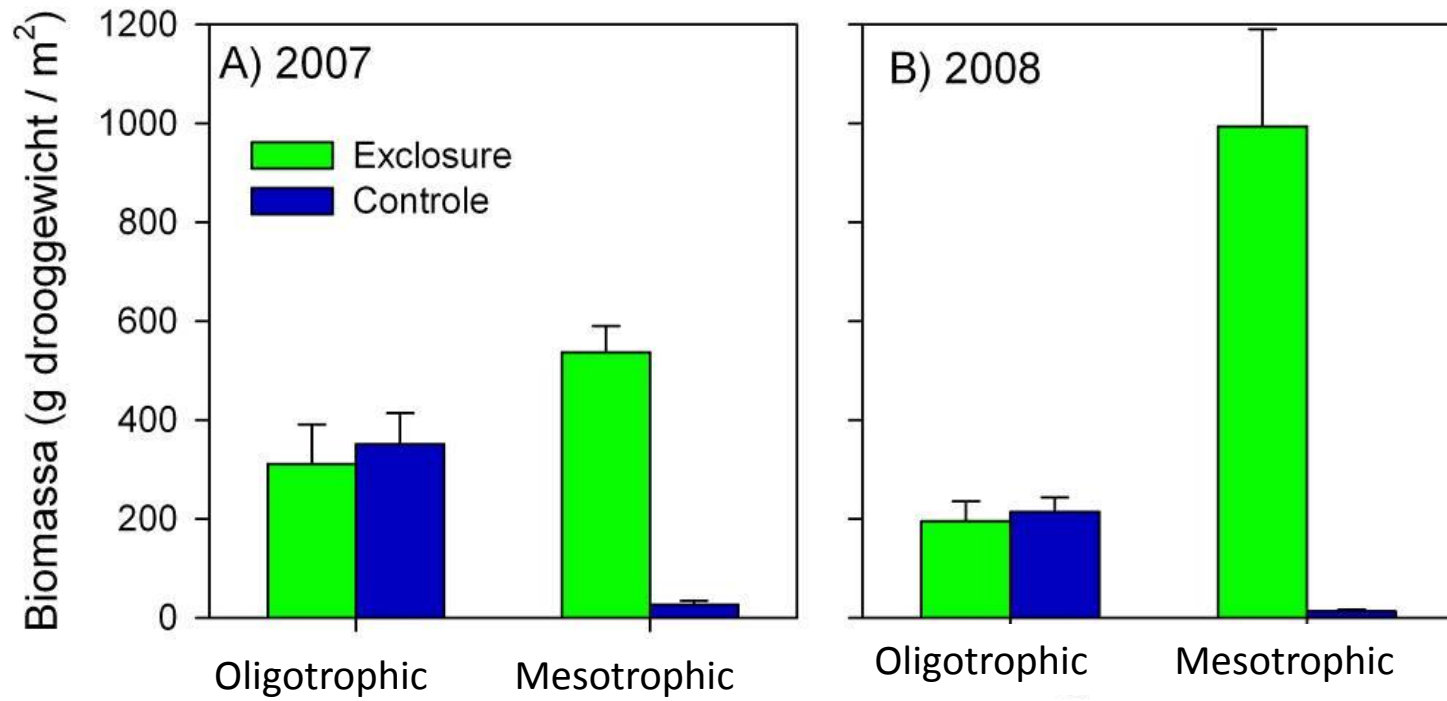
Lage kwaliteit

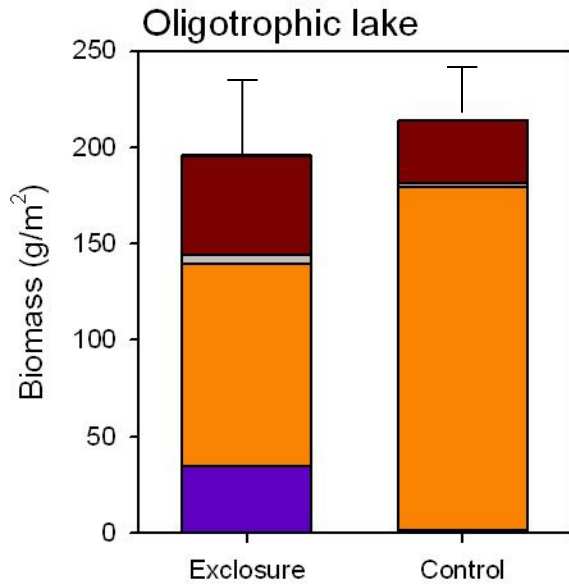
Mesotrophic lake

Elodea nuttallii

Hoge kwaliteit

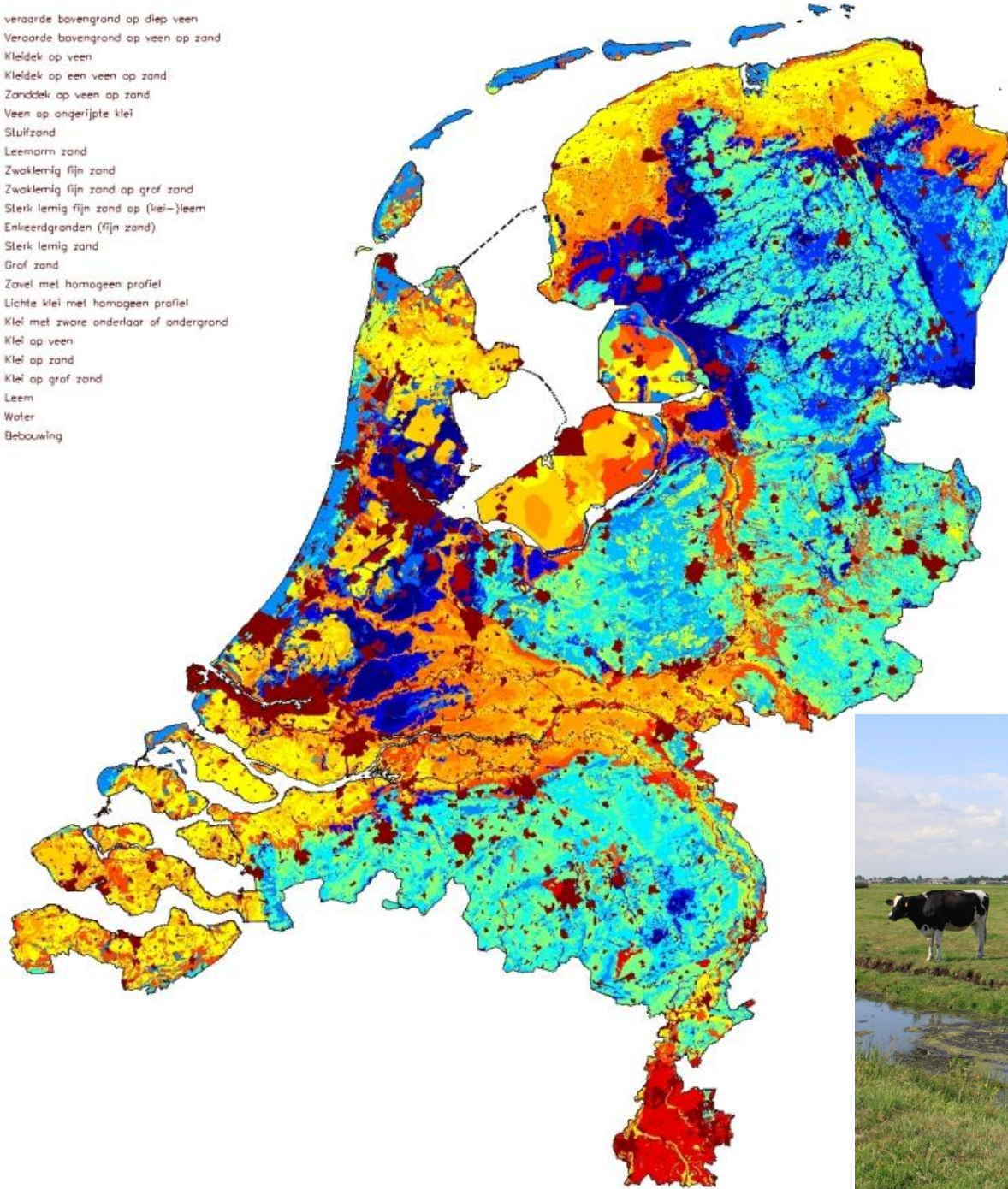

- Elodea nuttallii
- Najas marina
- Myriophyllum spicatum
- Potamogeton perfoliatus
- Ranunculus circinatus
- Potamogeton pectinatus
- Chara globularis
- Nuphar lutea
- Sagitaria sagitifolia
- Nitella sp.
- Potamogeton obtusifolius
- Chara aspera

Verlanding

- veraarde bovengrond op diep veen
- Veraarde bovengrond op veen op zand
- Kleidek op veen
- Kleidek op een veen op zand
- Zanddek op veen op zand
- Veen op ongerijpte klei
- Sluifzand
- Leemarm zand
- Zwaklemig fijn zand
- Zwaklemig fijn zand op grof zand
- Sterk lemig fijn zand op (klei-)leem
- Enkeerdgronden (fijn zand)
- Sterk lemig zand
- Grof zand
- Zavel met homogeen profiel
- Lichte klei met homogeen profiel
- Klei met zware onderlaar of ondergrond
- Klei op veen
- Klei op zand
- Klei op grof zand
- Leem
- Water
- Bebouwing

Natuurmonumenten

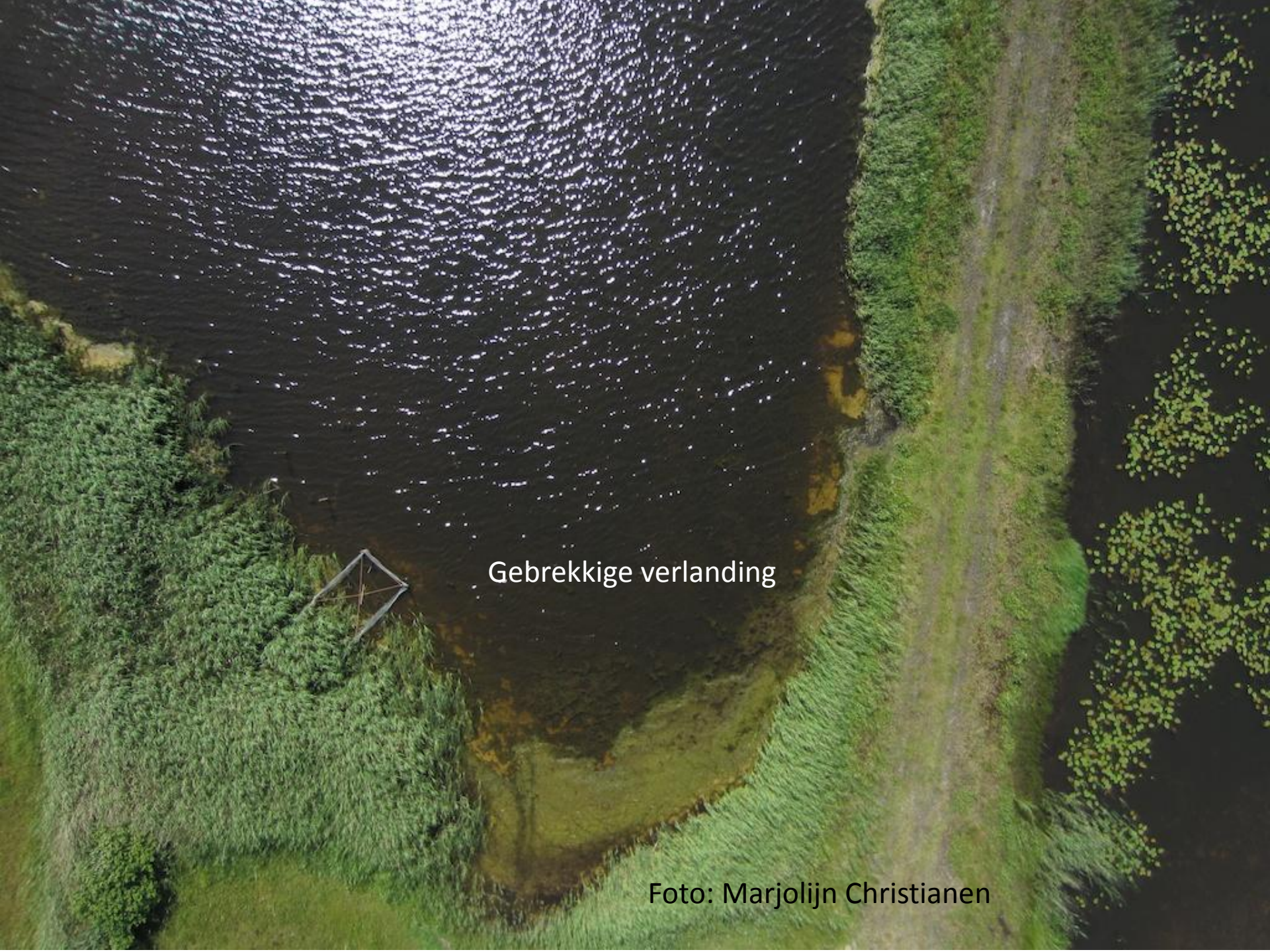
Bond Friese vogelwachten

Fryslansite.com

Verspreiding Krabbenscheer *Stratiotes aloides* Krimpenerwaard 1991-2004

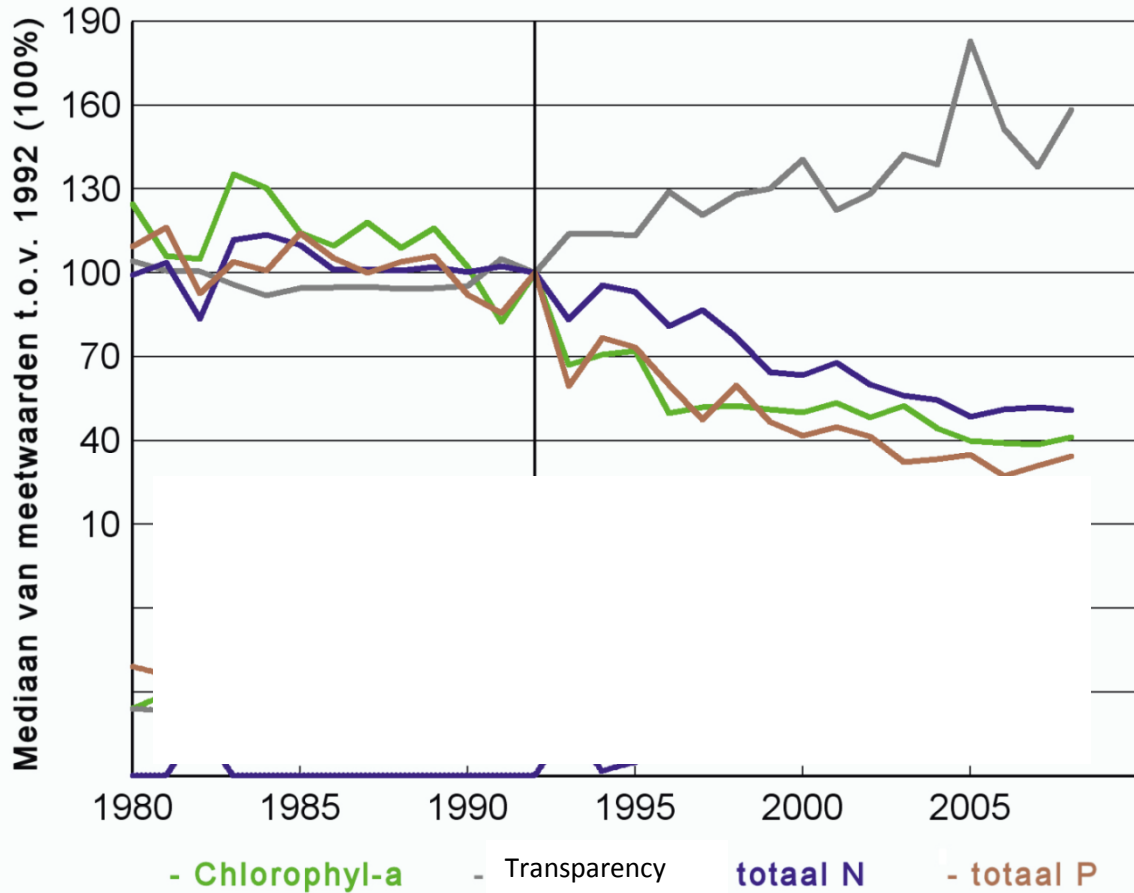

Gebrekkige verlanding

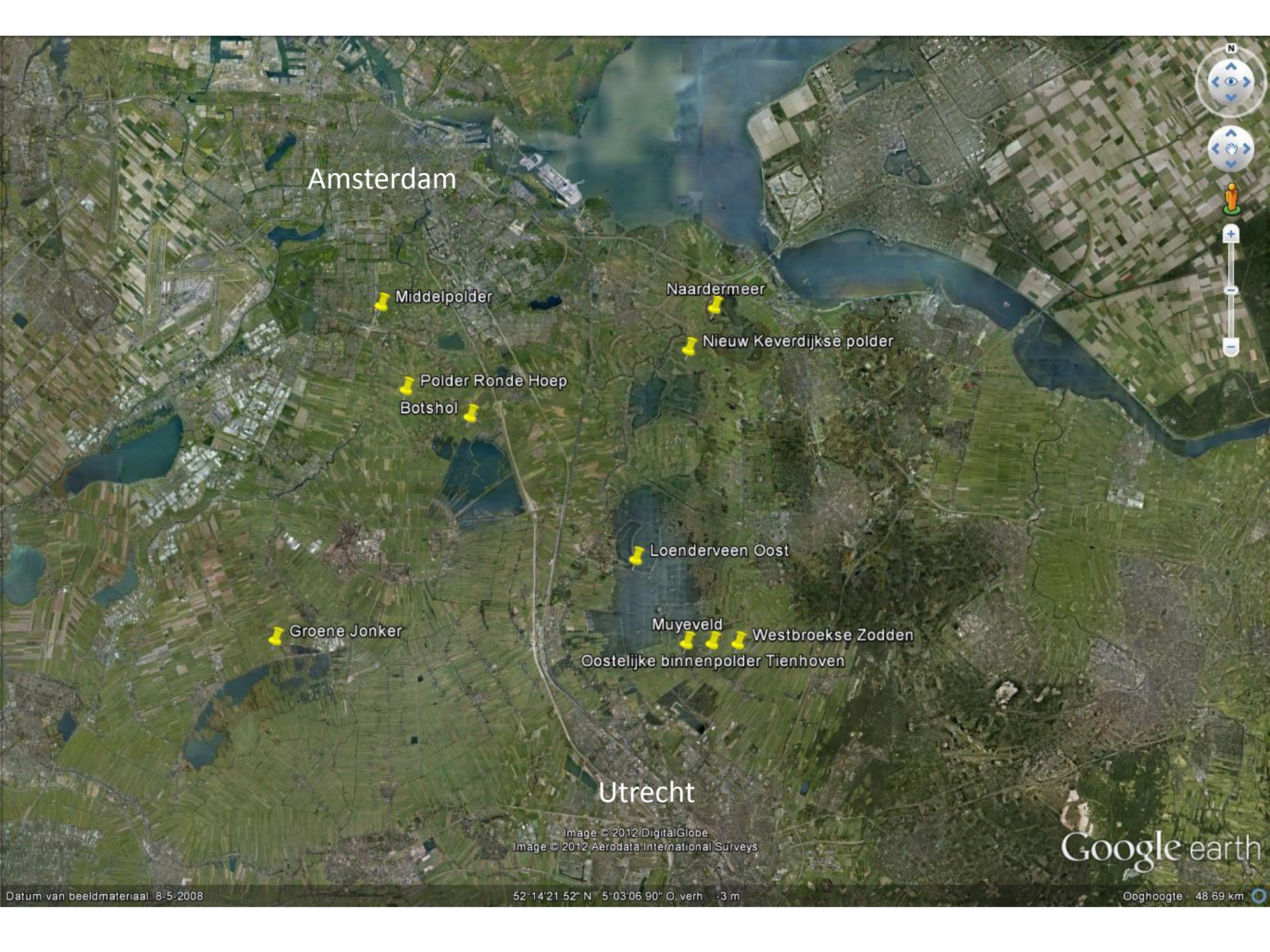
Foto: Marjolijn Christianen

Waterkwaliteit is verbeterd

200 ondiepe meren

Hosper et al. 2011

Amsterdam

Middelpolder

Naardermeer

Nieuw Keverdijkse polder

Polder Ronde Hoep

Botshol

Loenderveen Oost

Groene Jonker

Muyevelt

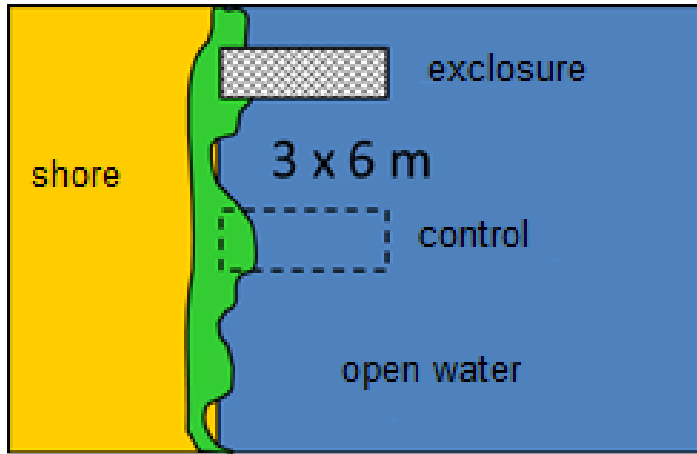
Westbroekse Zodden

Oostelijke binnenpolder Tienhoven

Utrecht

Image © 2012 DigitalGlobe
Image © 2012 Aerodata International Surveys

Google earth

Ronde Hoep

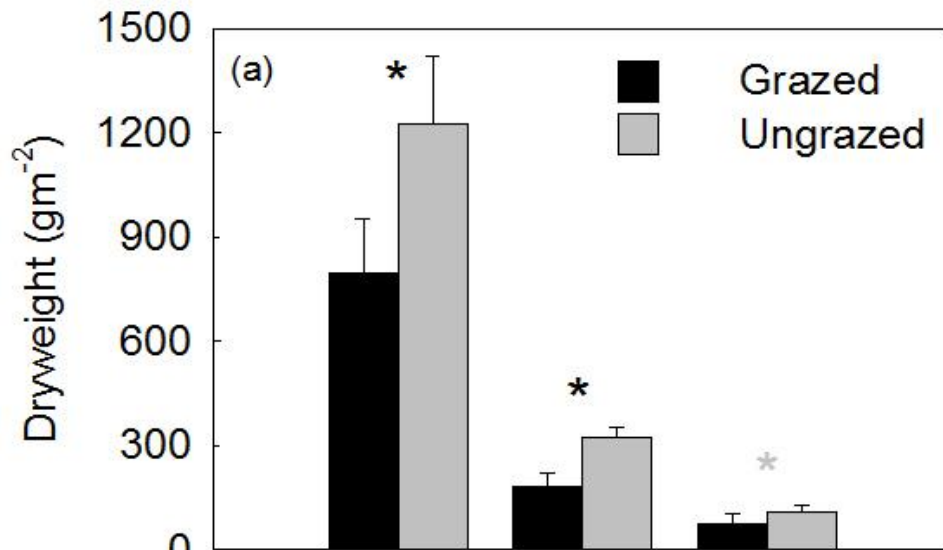
Muyeveld

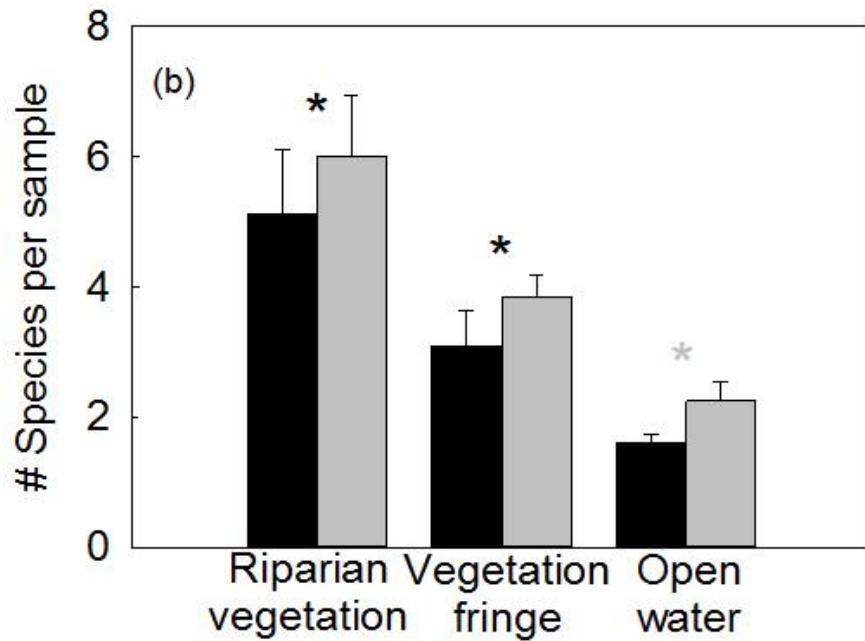
Loenderveen

Groene Jonker

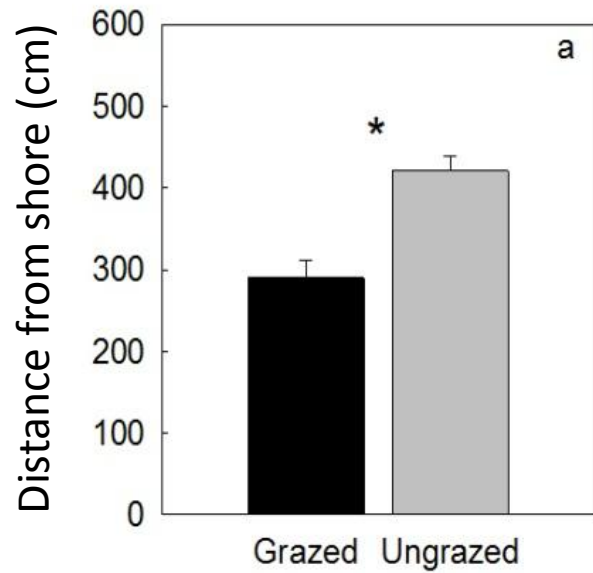
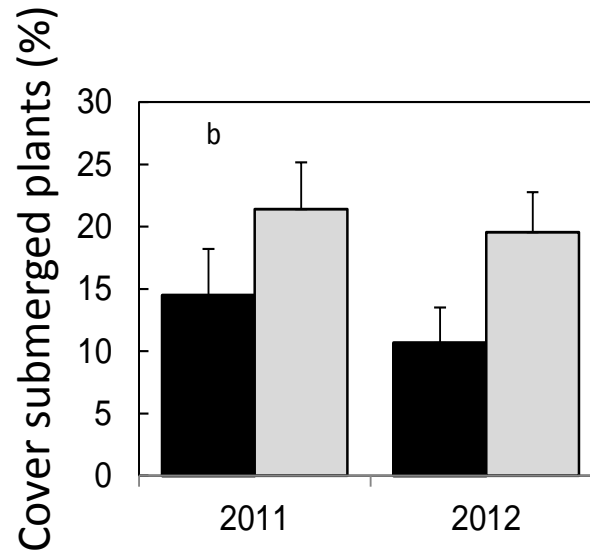
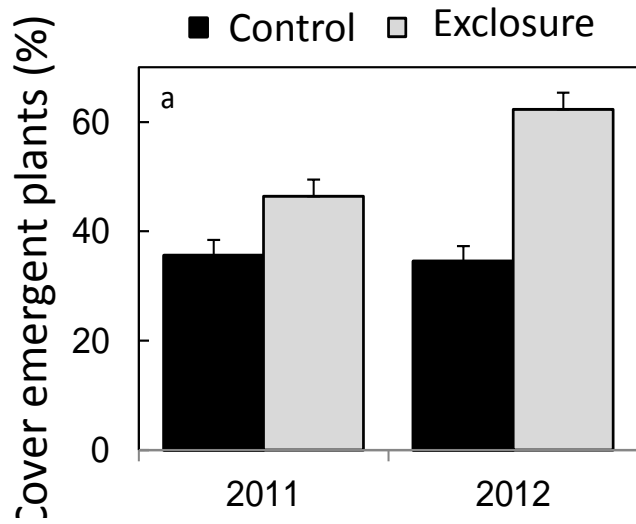

Biomassa

Soorten rijkdom

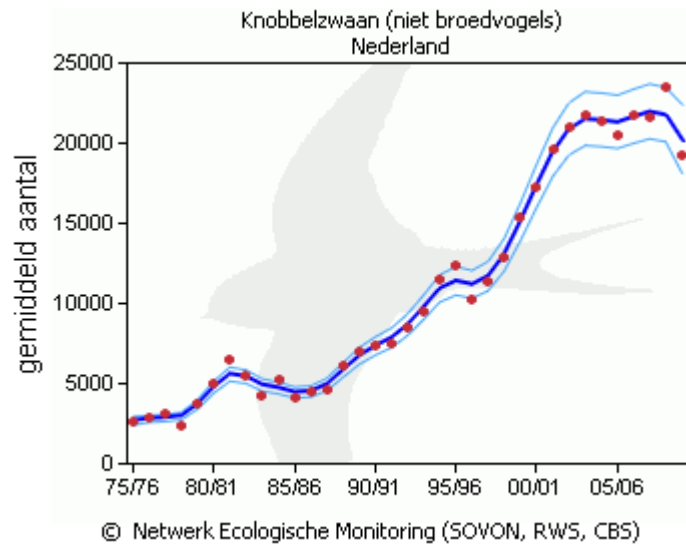
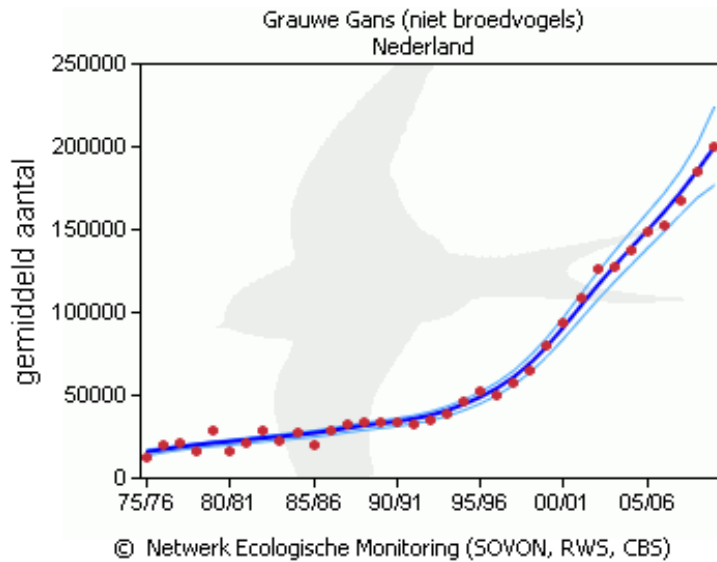

Uitbreiding van helofyten:

Binnen exclosures: water diepte: meer uitbreiding in ondieper water

Onder begrazing: muskusratten dichtheid: meer muskusratten is minder uitbreiding

Conclusie:

De vraag is niet *of* grazers invloed hebben op waterplanten vegetaties,
maar onder welke omstandigheden hebben ze het meeste effect
en welke grazers?

I.bakker@nioo.knaw.nl

